

De klas van Ellen: full partners in leren

De zeven leidende principes van het kind zijn op OBS de Bonckert in Boxmeer vertrekpunten voor goed onderwijs. Ellen Emonds betreft als leerkracht de kinderen bij hun eigen, unieke leerproces en zet daardoor zelf ook stappen in haar ontwikkeling. Ze leeft het derde principe voor: leraar en leerling zijn full partners in leren.

In de zomervakantie kreeg ik twee oud-leerlingen op de koffie. Marit en Simone zaten vier jaar geleden bij me in de klas en worden komend schooljaar allebei zestien. Mooie meiden, die al meer en meer weten welke richting ze op willen na de middelbare school.

— ELLEN EMONDS

Van Marit kreeg ik bij het afscheid van de basisschool een zelfgemaakt schilderij en nu heeft ze weer een kunstwerk voor me gemaakt. Daar is ze dus mee door blijven gaan. "Ik wil graag naar de vooropleiding voor de kunstacademie," vertelt ze me. Tijdens ons gesprek hebben we het natuurlijk ook over vroeger, over de leuke tijd samen op school, voor hen en voor mij.

Het was een bijzondere groep waar ze in zaten: vijftien jongens en drie meisjes, allen met een turbulente geschiedenis. Voor veel kinderen was hun jeugd met regelmaat ongezellig en onveilig. Het jaar in groep 8 was een periode waar deze meiden, zo vertelden ze me, met veel plezier aan terug denken. "Hoe komt het dat je aan dat jaar zo'n goede herinneringen hebt?" vraag ik. "Het is alsnog gelukt om van onze klas een echte groep te maken," is het antwoord. Samen proberen we erachter te komen wat daar voor nodig is geweest. Gesprekken, humor, gezellige inrichting van de klas en uitstapjes worden genoemd. Maar bovenal de persoon van de leraar. "Hoe jij bent als mens, dat is belangrijk. En jij bent in de klas hetzelfde als buiten de klas, je speelt geen rol."

Op de middelbare school, waar kinderen met veel verschillende leraren te maken krijgen, zijn er 'leuke' en 'niet leuke' leraren volgens de meiden. Ook daar heeft dat te maken met de echtheid van de leraar. Een leraar die laat zien wie hij is, begrip toont en luistert, is volgens deze meiden in staat om een groep pubers aan te sturen.

'Een goede juf moet aardig, grappig en interessant zijn. Passie en uitstraling hebben, altijd voor je klaar staan en korte, maar krachtige uitleg geven.'
Ron, 12 jaar

Vorig jaar is in mijn klas de korte documentaire 'De klas van Ellen' opgenomen. In deze film is aandacht voor het groepsproces, vooral voor het partnerschap tussen leraar en leerling. Ik probeer kinderen inzicht te geven in hun eigen aandeel binnen wat zich in een groep afspeelt. En in het aandeel van de anderen. In gesprekken probeer ik hun buitenkant en binnenkant naast elkaar te leggen. "Wat zien wij en wat voel en beleef jij? Waar komen die gevoelens vandaan, wat heb je nodig om je goed te voelen en te kunnen tonen wat je in huis hebt?" Waar kinderen aangeven vooral de persoon in de leraar te waarderen, wil ik hen leren om op zoek te gaan naar de persoon die zij zelf zijn.

'Aan een echte juf kun je alles vragen.'
Lisa, 12 jaar

Dit schooljaar liet ik de kinderen aan het eind van het jaar een reflectie schrijven op hun schooltijd, hun leermomenten in het laatste jaar, hun eigen ontwikkeling en die van hun leraar. Ook hier lees ik terug dat de leraar als mens ontzettend gewaardeerd wordt. Verhalen over mijn eigen leven worden door kinderen gezien als verhalen met een boodschap. Iets waar ze zelf door geïnspireerd raken. Maar ook hebben kinderen zich 'gezien' gevoeld en ervaren zij de beschikbaarheid van de leerkracht als zeer belangrijk.

'Ik ken Ellen sinds de kleuterklas, ze wist meteen wat voor kind ik was. In groep 8 kreeg ik haar gelukkig weer en daar was ik heel blij mee. Ze laat mij leren en weet mij te stimuleren. Ook vertelt ze veel verhalen over zichzelf en haar familie. Daar zit een boodschap in. Over haar zusje dat verongelukt is en haar heel dierbaar is. Over haar vriend die dyslectisch is en haar maar niet ten huwelijk vraagt. Over haar speciale reis naar India waar ze niet over uitgepraat raakt. Samen met haar heb ik een nieuwe school gekozen en dat kan ze goed, omdat ze weet wat er in mij zit. Ze houdt rekening met hoe ik ben en wat mijn eigen ideeën zijn.'
Tijn, 11 jaar

'Ik heb Ellen leren kennen als iemand die echt van kinderen houdt. Ze heeft altijd heel veel geduld voor iedereen. We mogen alles aan haar vragen, al is het voor de honderdste keer. Ze kan zich heel goed inleven. Ik voel me thuis bij haar en dat voelt erg fijn. Jammer dat ik haar niet mee kan nemen naar het voortgezet onderwijs.'
Nine, 11 jaar

Een schooljaar zit vol leermomenten, voor de leerlingen en de leraar. In mijn klas wil ik gebruik maken van de tijd die we hebben om kinderen te leren over zichzelf en elkaar. Over de wereld, de verscheidenheid aan ideeën over wat goed of fout is. Ik leer ze om rekening te houden met elkaar, om voor elkaar te zorgen en voor zichzelf te zorgen. Ik grijp de onenigheid die ze hebben aan om verder te komen en probeer ze zoveel mogelijk op zoek te laten gaan naar de invloed die zij uit kunnen oefenen.

Ik leer hen dat je beschikt over je eigen gedrag en handelen, niet over dat van een ander. Dat ze daarom in zichzelf op zoek moeten gaan, wat ze belangrijk vinden en wie ze willen zijn.

'We hebben in de klas wel eens ruzie gehad. Ellen zag het als een ervaring waar we van kunnen leren en daar ben ik het helemaal mee eens.'
Britt, 12 jaar

Voor mij is werken met een groep kinderen het mooiste wat er is. Ik geniet ervan in hun nabijheid te zijn, om deel uit te maken van het proces dat ze doorlopen, om getuige te zijn van hun ontwikkeling. De feedback van kinderen leert me wat in hun ogen het meeste telt op school en dat maakt mij beter in mijn vak.

Mijn leerlingen zijn mijn spiegel en mijn leraren.

Ellen Emonds is leerkracht op OBS de Bonckert in Boxmeer en behoort tot de genomineerden voor Leraar van het Jaar in het PO.

Het is maar een spelletje

Ellen Emonds wilde als kind een spelletje winnen. Als dat niet lukte, zorgde dat aan tafel voor veel hilariteit én drama. Nu is ze leraar, maar neemt ze haar geschiedenis mee. Soms is er een kind nodig om anders tegen 'winnen of verliezen' aan te kijken. Hieronder leest u haar column.

Als jongste van een gezin met vier kinderen heb ik veel spelletjes verloren. Mijn broer en zussen, vele jaren ouder en wijzer, waren me altijd te slim af en ik, ik verloor. De troostende woorden van mijn moeder - 'Het is maar een spelletje' - werkten steeds vaker averechts en zorgden er alleen maar meer voor dat ik mijn frustraties niet meer de baas kon en huilend het Mens-erger-je-niet-bord over de tafel smeed. Dit tot grote hilariteit van broer en zussen en het drama was compleet.

Nog steeds ben ik dol op spelletjes, maar dan vooral op winnen, want winnen is immers belangrijker dan meedoen! Tegenwoordig verlies ik minder vaak en kan ik me beter beheersen, maar het is nooit 'maar een spelletje'.

Drie jaar geleden had ik een groep 8 met achttien leerlingen van wie maar liefst vijftien van het mannelijke geslacht. Iedere pauze moest er gevoetbald worden. En het ging niet zelden om het winnen. De jongens speelden fanatiek en meestal

sportief. Toch was er regelmatig iets te doen na de pauze. Iemand had niet overgespeeld, een overtreding gemaakt, lopen klooiën of er was zelfs knallende ruzie ontstaan. Nooit deed ik de ontevredenheid en boosheid af met de dooddoener 'het is maar een spelletje'. Steeds keken we naar wat er mis ging, wat ieders rol was en vooral naar hoe we elkaar konden helpen om iedereen op z'n best te laten voetballen met als gevolg dat kinderen elkaar beter leerden verdragen en begrijpen. Tegen het eind van het schooljaar stond het wereldberoemde lokale voetbaltoernooi op de agenda. Een jaar lang iedere pauze voetballen had z'n vruchten afgeworpen: wij beschikten over een superteam. Alle poulewedstrijden werden glansrijk gewonnen, zo ook de halve finale. De grote finale verloren we echter nét. Verslagen en verdrietig kropen we bij elkaar, maar niemand was boos op een ander, ze maakten elkaar juist complimenten om het goede spel.

Uiteindelijk zei één van de sterspelers: 'Ach weet je, het is ook maar een spelletje.' Ik keek op en mijn verbazing werd groter toen ik de rest van het team naar hem zag knikken en lachen.

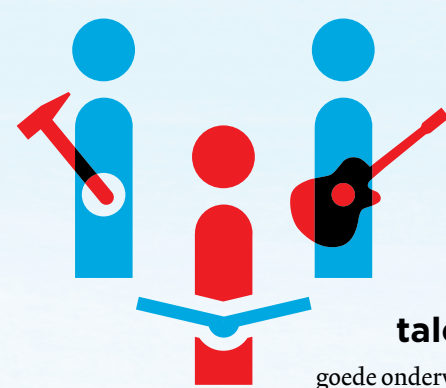
En ik, ik begreep eindelijk dat het maar een spelletje is.

Ellen Emonds

Foto: Bob Barren

De zeven leidende principes voor goed onderwijs

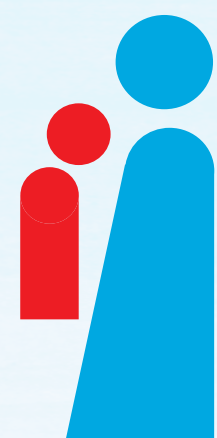
talent

goede onderwijspraktijk is talent- en ambitiegedreven

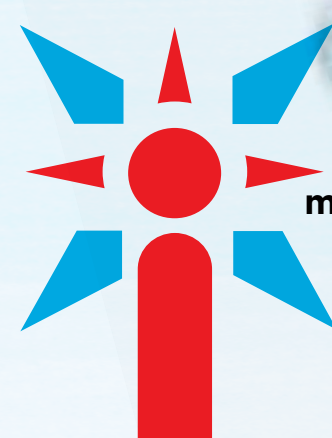
verantwoordelijkheid

goede onderwijspraktijk daagt uit tot zelfkennis, zelfsturing en verantwoordelijkheid

opvoeding

onderwijs en opvoeding zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden

moreel kompas

de cultuur in groep en school verbindt en biedt een moreel kompas, de cultuur is open en veilig en kent een toon van respect en vertrouwen

samenleving

goede onderwijspraktijk is deel van de samenleving, maar kenmerkt zich tegelijk door een zekere afstand en reflectie

legitimering

de onderwijspraktijk en zijn uitgangspunten en resultaten worden goetst, in de eerste plaats ten dienste van leerling en school